

GIÁO DỤC PHONG CÁCH NÊU GƯƠNG CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH CHO CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN TRONG QUÂN ĐỘI HIỆN NAY

NGUYỄN ĐẮC DŨNG (*)

Tóm tắt: Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn xác định nêu gương là một trong những cách thức quan trọng để cán bộ, đảng viên phát huy trách nhiệm của mình trước Đảng và Nhân dân. Người là hiện thân mẫu mực, tiêu biểu về phong cách nêu gương để toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta học tập, noi theo. Vì vậy, việc chú trọng giáo dục phong cách nêu gương của Chủ tịch Hồ Chí Minh cho cán bộ, đảng viên nói chung và cán bộ, đảng viên trong Quân đội nói riêng có ý nghĩa rất quan trọng trong giai đoạn cách mạng hiện nay.

Từ khóa: Cán bộ, đảng viên; Quân đội; phong cách nêu gương.

Abstract: President Ho Chi Minh always considered raising an example as one of important ways for cadres and party members to promote their responsibilities to the Party and People. He is an exemplary and typical role for the entire Party, People and army to learn and follow. Therefore, focusing on educating on the exemplary style of President Ho Chi Minh for cadres and party members in general and those in the Army in particular is crucial in the current revolutionary period.

Keywords: President Ho Chi Minh; ethical, civilized; applying viewpoints; building the Party.

Ngày nhận bài: 11/6/2024 Ngày biên tập: 23/9/2024 Ngày duyệt đăng: 22/10/2024

1. Phong cách nêu gương của Chủ tịch Hồ Chí Minh

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn đề cao vai trò, trách nhiệm nêu gương, làm gương của đội ngũ cán bộ, đảng viên; nội dung nêu gương của cán bộ, đảng viên phải thể hiện toàn diện, biểu hiện trong ba mối quan hệ: *Đối với mình, đối với người và đối với việc*. Trong mối quan hệ *Đối với mình*, Chủ tịch Hồ Chí Minh nêu rõ: “Tự mình phải: Cần kiệm. Hòa mà không tư. Cả quyết sửa lỗi mình. Cần thận mà không nhút nhát. Hay hỏi. Nhẫn nại (chịu khó). Hay nghiên cứu, xem xét. Vị công vong tư. Không hiếu danh, không kiêu ngạo. Nói thì phải làm. Giữ chữ nghĩa cho vững. Hy sinh. Ít lòng tham muốn về vật chất. Bí mật”⁽¹⁾. Từ quan niệm: “Chữ người nghĩa hẹp là gia đình, anh em, họ hàng, bầu bạn, nghĩa rộng là đồng bào cả nước, rộng hơn là cả loài người”⁽²⁾, Chủ tịch Hồ Chí Minh đi đến giải thích mối quan hệ *Đối với người*: với từng người thì khoan thứ.

Với đoàn thể thì nghiêm. Có lòng bày vẽ cho người. Trục mà không táo bạo. Hay xem xét người⁽³⁾. *Đối với công việc*, Người yêu cầu phải tỏ rõ sự nhiệt huyết, đặt việc công lên trên hết, trước hết, thể hiện rõ tinh thần “dĩ công vi thượng”. Người nhấn mạnh: “Làm việc phải: xem xét hoàn cảnh kỹ càng. Quyết đoán. Dũng cảm. Phục tùng đoàn thể”⁽⁴⁾.

Trong hơn 60 năm hoạt động cách mạng, từ lúc còn là một thanh niên yêu nước đến khi giữ cương vị người đứng đầu Đảng Lao động Việt Nam và Nhà nước Việt Nam dân chủ cộng hòa, Chủ tịch Hồ Chí Minh chính là hiện thân cao đẹp, mẫu mực nhất về thực hiện trách nhiệm nêu gương trước Đảng, trước Nhân dân. Việc nêu gương của Người hết sức bình dị nhưng vô cùng cao quý nhằm thực hiện thắng lợi mục tiêu, lý tưởng giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp, giải phóng con người. Từ tư tưởng đến hành động của Chủ tịch Hồ Chí Minh đều hết lòng phụng sự Tổ quốc, phục vụ Nhân dân. Đây chính là động lực, lẽ sống mà trọn đời Người đã cống hiến, hy sinh.

(*) ThS; Trường Sĩ quan Chính trị

Trên cơ sở tiếp thu, kế thừa văn hóa truyền thống của dân tộc và lý luận chủ nghĩa Mác - Lênin về nêu gương, bằng thực tế trải nghiệm của mình, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã bổ sung, phát triển và hoàn thiện lý luận về phương pháp nêu gương. Người từng khẳng định: “Suốt đời tôi hết lòng hết sức phục vụ Tổ quốc, phục vụ cách mạng, phục vụ Nhân dân. Nay dù phải từ biệt thế giới này, tôi không có điều gì phải hối hận, chỉ tiếc là tiếc rằng không được phục vụ lâu hơn nữa, nhiều hơn nữa”⁽⁵⁾. Ở Người luôn có sự thống nhất, hòa quyện giữa lý luận và hành động thực tiễn, nên đã có sức cảm hóa, thuyết phục, lôi cuốn mạnh mẽ đến toàn thể cán bộ, đảng viên và Nhân dân.

Không chỉ mẫu mực trong thực hiện các nội dung nêu gương, Người còn chỉ ra các cách thức, biện pháp nêu gương cho cán bộ, đảng viên học tập và làm theo, thể hiện qua những nội dung cơ bản sau:

Nói đi đôi với làm: nêu gương không chỉ hô hào khẩu hiệu, không chỉ nói suông mà phải luôn thực hiện “nói đi đôi với làm”. Trong phương pháp nêu gương của Chủ tịch Hồ Chí Minh, nói đi đôi với làm là sự thống nhất, sự gắn liền giữa nhận thức với hành động; lời nói và việc làm phải phù hợp với nhau, không mâu thuẫn, trái ngược. Nói đi đôi với làm không chỉ là phương pháp mà còn là nguyên tắc, thể hiện phẩm chất đạo đức của người cách mạng. Cụ thể, trên cương vị là Chủ tịch nước, Người không chỉ kêu gọi đồng bào cả nước thực hiện “10 ngày nhịn một bữa, mỗi tháng nhịn ba bữa” để giải quyết nạn đói, mà còn tự mình thực hiện một cách nghiêm túc.

Tích cực, gương mẫu tu dưỡng đạo đức cách mạng. Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Trước mặt quần chúng, không phải ta cứ viết lên trán chữ “cộng sản” mà ta được họ yêu mến. Quần chúng chỉ quý mến những người có tư cách, đạo đức... Hô hào dân tiết kiệm, mình phải tiết kiệm trước đã. Đồng chí ta phải học lấy bốn đức cách mạng gồm: Cần, kiệm, liêm, chính. Muốn làm cách mạng, phải cải cách tính nết mình trước tiên”⁽⁶⁾. Như vậy, muốn làm cách mạng cán bộ, đảng viên phải rèn luyện đạo đức, lối sống. Người nêu rõ: “Đạo đức cách mạng không phải ở trên trời sa xuống, nó do đấu tranh, rèn luyện bền bỉ hàng ngày mà

phát triển và củng cố cũng như ngọc càng mài càng sáng, vàng càng luyện càng trong”⁽⁷⁾.

Lấy gương người tốt việc tốt để giáo dục lẫn nhau: Người nhấn mạnh: “Nói chung thì các dân tộc phương Đông đều giàu tình cảm, và đối với họ, một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền”⁽⁸⁾. Vì vậy, Chủ tịch Hồ Chí Minh rất xem trọng: “Lấy gương người tốt, việc tốt hàng ngày để giáo dục lẫn nhau là một trong những cách tốt nhất để xây dựng Đảng, xây dựng các tổ chức cách mạng, xây dựng con người mới và cuộc sống mới”⁽⁹⁾.

2. Vấn đề nêu gương của đội ngũ cán bộ, đảng viên trong Quân đội thời gian qua

Thấm nhuần sâu sắc lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh, trong những năm qua Quân ủy Trung ương và Bộ Quốc phòng đã lãnh đạo, chỉ đạo các đơn vị trong toàn quân, quán triệt và thực hiện nghiêm các chỉ thị, nghị quyết của Đảng, Nhà nước về phát huy vai trò, trách nhiệm nêu gương của đội ngũ cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu các cơ quan, đơn vị. Căn cứ vào tình hình thực tiễn, Bộ Quốc phòng, Tổng cục Chính trị đã ban hành nhiều chủ trương, biện pháp và chương trình, kế hoạch hành động cụ thể về phát huy trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên để việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, trong đó có phong cách nêu gương trở thành việc làm thường xuyên, liên tục, là trách nhiệm của cán bộ, đảng viên trong Quân đội nhân dân Việt Nam.

Phần lớn cán bộ, đảng viên trong Quân đội có phẩm chất chính trị tốt, kiên định mục tiêu độc lập dân tộc và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội, có đạo đức cách mạng trong sáng, lối sống giản dị, lạc quan cách mạng; tỏ rõ lòng yêu nghề, yêu người; tinh thần trách nhiệm cao trong công việc; chú trọng nâng cao trình độ năng lực, chuyên môn nghiệp vụ; có phương pháp, tác phong công tác chuẩn mực; luôn nêu cao tinh thần đoàn kết nội bộ, đoàn kết quân dân, thực sự là tấm gương sáng cho quần chúng học tập và làm theo. Văn kiện Đại hội đại biểu Đảng bộ Quân đội lần thứ XI đánh giá: “Tuyệt đại đa số cán bộ, đảng viên trong Đảng bộ Quân đội có phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống tốt, tiên phong trong thực

hiện chức trách, nhiệm vụ; đội ngũ cấp ủy viên, cán bộ chủ trì lãnh đạo, chỉ huy các cấp tự giác, nêu gương tu dưỡng, rèn luyện đạo đức cách mạng; hình ảnh, phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” tiếp tục được giữ vững và làm sâu sắc hơn trong lòng Nhân dân”⁽¹⁰⁾.

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, việc thực hiện và phát huy trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên trong Quân đội thời gian qua vẫn còn một số hạn chế như: “Việc quán triệt, thực hiện các nghị quyết, quy định của Đảng, Quân ủy Trung ương về trách nhiệm nêu gương và vai trò gương mẫu của cán bộ, đảng viên ở một số đơn vị còn có hạn chế nhất định”⁽¹¹⁾; “Một bộ phận cán bộ, đảng viên trong Quân đội chưa quán triệt đầy đủ, sâu sắc về vị trí, vai trò, yêu cầu và nội dung, biện pháp nêu gương, dẫn đến xác định chưa rõ trách nhiệm và nghĩa vụ nêu gương; chưa thật sự mẫu mực trong lời nói, việc làm, trong rèn luyện, tu dưỡng, giữ gìn phẩm chất, đạo đức, lối sống, tác phong công tác, sinh hoạt; còn có những biểu hiện nói không đi đôi với làm, nói nhiều làm ít, lợi dụng chức quyền để trục lợi, có hành vi tham nhũng...”⁽¹²⁾.

Nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong thời gian tới, bên cạnh những mặt thuận lợi còn nhiều khó khăn, thách thức; mặt trái cơ chế thị trường, sự chống phá quyết liệt của các thế lực thù địch, phản động với nhiều phương thức, thủ đoạn ngày càng tinh vi, xảo quyệt, nhất là âm mưu “phi chính trị hóa” Quân đội. Điều này đang đặt ra yêu cầu ngày càng cao đối với Quân đội ta nói chung và mỗi cán bộ, đảng viên nói riêng. Do vậy, việc đẩy mạnh việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, trong đó có phong cách nêu gương là nhiệm vụ rất quan trọng trong giai đoạn cách mạng hiện nay.

3. Tăng cường giáo dục phong cách nêu gương của Chủ tịch Hồ Chí Minh cho cán bộ, đảng viên trong Quân đội hiện nay

Khắc phục những hạn chế về thực hiện nêu gương của cán bộ, đảng viên trong Quân đội thời gian qua; đồng thời để tiếp tục triển khai tốt công tác giáo dục phong cách nêu gương của Chủ tịch Hồ Chí Minh cho cán bộ, đảng viên trong Quân đội, cần thực hiện tốt một số nội dung sau:

Một là, luôn gương mẫu trong lời nói và việc làm. Đội ngũ cán bộ, đảng viên trong Quân đội cần xác định rõ trách nhiệm để thực hiện “nói đi đôi với làm” tốt nhất, hiệu quả nhất. Thực hiện tốt “nói đi đôi với làm” đòi hỏi cán bộ, đảng viên phải nắm chắc nhiệm vụ, sâu sát thực tế. Cán bộ, đảng viên đã nói thì phải làm, thực hiện “nói ít, bắt đầu bằng hành động”; “Tốt nhất là miệng nói, tay làm, làm gương cho người khác bắt chước”⁽¹³⁾. Để học tập và làm theo phong cách nêu gương của Chủ tịch Hồ Chí Minh, đòi hỏi mỗi cán bộ, đảng viên phải đề ra quyết tâm ngay từ lời nói cho đến hành động, nỗ lực thực hiện nghiêm túc, hiệu quả.

Hai là, ra sức rèn luyện và thực hành đạo đức cách mạng. Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn coi đạo đức là “gốc”, là nền tảng, phẩm chất quan trọng nhất của cán bộ cách mạng. Vì vậy, mỗi cán bộ, đảng viên trong Quân đội phải thật sự mẫu mực về đạo đức, lối sống để làm tấm gương cho chiến sĩ và quần chúng noi theo. Để có đạo đức, mỗi cán bộ, đảng viên phải tích cực tu dưỡng, rèn luyện một cách thường xuyên, liên tục, như lời Chủ tịch Hồ Chí Minh: “Muốn rèn luyện đạo đức cách mạng, thì chúng ta phải ra sức học tập, tu dưỡng, tự cải tạo để tiến bộ mãi. Nếu không cố gắng để tiến bộ, thì tức là thoái bộ, là lạc hậu. Mà thoái bộ và lạc hậu thì sẽ bị xã hội tiến bộ sa thải”⁽¹⁴⁾. Do đó, mỗi cán bộ, đảng viên trong Quân đội cần nêu cao ý thức tu dưỡng, rèn luyện đạo đức cách mạng; thực hành “cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư”; đấu tranh bài trừ chủ nghĩa cá nhân, tư tưởng cơ hội, thực dụng và mọi biểu hiện suy thoái về đạo đức, lối sống; kiên quyết tránh xa với các tệ nạn tham nhũng, lãng phí. Đồng thời, luôn coi trọng giữ gìn danh dự, hình ảnh của người quân nhân cách mạng; nêu cao tinh thần nhân ái, bao dung, có thái độ hòa nhã, đúng mực với đồng đội, Nhân dân, phát huy tốt phẩm chất “Bộ đội Cụ Hồ” trong thời kỳ mới.

Ba là, không ngừng học tập, nâng cao trình độ, năng lực. Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn: “Cán bộ và giáo viên cũng phải tiến bộ cho kịp thời đại thì mới làm được nhiệm vụ. Chớ tự túc, tự mãn, cho là giỏi rồi thì dừng lại. Mà dừng lại là lùi bước, là lạc hậu, mình tự đào thải trước”⁽¹⁵⁾. Theo đó, để đáp ứng yêu cầu,

đòi hỏi ngày càng cao của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới, đòi hỏi đội ngũ cán bộ, đảng viên trong Quân đội không chỉ là những người mẫu mực về đạo đức mà phải thật sự tiêu biểu về trình độ, kiến thức. Mỗi cán bộ, đảng viên trong Quân đội phải xác định học tập chính là nghĩa vụ và trách nhiệm của bản thân. Mục đích của việc học tập không chỉ để “biết” mà còn để “làm việc”, “làm người”, “phụng sự đoàn thể, Tổ quốc và Nhân dân”. Cán bộ, đảng viên cần xem việc học tập và nâng cao trình độ là một quá trình xuyên suốt, học bằng mọi cách, mọi hình thức, trong đó tự học, tự nghiên cứu là chính.

Bốn là, tích cực rèn luyện phương pháp, tác phong công tác. Đặc biệt, đội ngũ cán bộ chủ trì, người lãnh đạo cần học tập phong cách khoa học và dân chủ; cần thường xuyên bám sát cơ sở, lắng nghe tâm tư, nguyện vọng của cấp dưới và quần chúng; đề cao và phát huy trí tuệ tập thể để hoàn thiện các chủ trương, biện pháp thực hiện các mặt công tác. Bên cạnh đó, mỗi cán bộ cần tích cực học tập, nâng cao kiến thức, trình độ; khiêm tốn học hỏi kinh nghiệm từ đồng chí, đồng đội. Đồng thời, thể hiện tinh thần dám nghĩ, dám nói, dám làm, dám chịu trách nhiệm, dám đổi mới, sáng tạo, dám đương đầu với khó khăn thử thách và hành động vì lợi ích chung. Kiên quyết khắc phục mọi biểu hiện quan liêu, mệnh lệnh, xa rời quần chúng. Phê phán những cán bộ, đảng viên thụ động, trông chờ, ỷ lại cấp trên, sợ trách nhiệm; chống bệnh hình thức, thành tích, che giấu khuyết điểm.

Năm là, gương mẫu trong thực hiện đoàn kết nội bộ, đoàn kết quân dân. Chủ tịch Hồ Chí Minh từng khẳng định: “Đoàn kết là sức mạnh, cách mạng nhờ đoàn kết mà thắng lợi, kháng chiến nhờ đoàn kết mà thành công... trong việc xây dựng quân đội, phát triển kinh tế, cũng phải tăng cường đoàn kết”⁽¹⁶⁾. Vì vậy, mỗi cán bộ, đảng viên trong Quân đội phải luôn nêu cao tinh thần đoàn kết, hết lòng giúp đỡ nhau trong công việc cũng như trong cuộc sống. Bên cạnh đó, cần chú trọng thực hiện đoàn kết với Nhân dân; gương mẫu trong thực hiện “10 Lời thề danh dự và 12 Điều kỷ luật” khi quan hệ với Nhân dân; gương mẫu

trong tuyên truyền, vận động Nhân dân tham gia xây dựng và bảo vệ Tổ quốc; sẵn sàng xả thân giúp đỡ Nhân dân trong khó khăn, hoạn nạn. Đồng thời, kiên quyết đấu tranh với những hành động xa dân, thờ ơ, vô cảm, không tôn trọng Nhân dân và các biểu hiện gây mất đoàn kết quân dân.

Phong cách nêu gương của Chủ tịch Hồ Chí Minh có giá trị lý luận và thực tiễn sâu sắc, là cơ sở để cán bộ, đảng viên trong Quân đội học tập và noi theo. Mỗi cán bộ, đảng viên trong Quân đội cần phát huy tinh thần, trách nhiệm gương mẫu trong quán triệt và thực hiện đầy đủ, đúng đắn phong cách nêu gương của Người để không ngừng tu dưỡng, rèn luyện hoàn thiện phẩm chất, nhân cách, năng lực để giữ gìn, tô thắm thêm truyền thống “Bộ đội Cụ Hồ”. Qua đó, góp phần thiết thực vào việc xây dựng Quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại; lực lượng chính trị tin cậy, tuyệt đối trung thành của Đảng, Nhà nước và Nhân dân, sẵn sàng nhận và hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ được giao./.

Ghi chú:

(1), (3), (4) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 2, Nxb CTQG-ST, H.2011, tr.280, tr.280, tr.281.

(2), (6) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 6, Sdd, tr.130, tr.16.

(5), (9) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 15, Sdd, tr.615, tr.672.

(7), (14), (16) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 11, Sdd, tr.612, tr.602, tr.637.

(8) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 1, Sdd, tr.284.

(10), (11) Đảng bộ Quân đội, *Tài liệu học tập Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ Quân đội lần thứ XI*, Nxb Quân đội nhân dân, H.2020, tr.14, tr.14.

(12) Lương Cường, *Phát huy vai trò nêu gương của cán bộ chủ trì các cấp trong Quân đội hiện nay*, Tạp chí Quốc phòng toàn dân điện tử, <http://tapchiquptd.vn>, đăng ngày 04/02/2019.

(13), (18) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 5, Sdd, tr.126.

(15) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 12, Sdd, tr.266.